

Вести

Към 80-годишнината на изтъкнатия български геофизик Цветко Велчев

Той е роден на 3.11.1917 г. в с. Раковица, Кулска околия. Завършва Видинската гимназия през 1936 г., а през 1940 г. — физика във Физико-математическия факултет на Софийския университет с висок успех.

След завършване на висшето си образование е учител по физика в Ломската гимназия. От 1946 г. той е привлечен на работа, вече като геофизик, в Геофизичния отдел на тогавашната Дирекция за геоложки и минни проучвания (по-късно Главно управление по геология и охрана на земните недра), което решава неговата професионална съдба през целия следващ период.

През 1946-48 гг. Цв. Велчев е включен в гравиметричните проучвания в различни рудни райони на страната, а през 1949 г. взема участие за кратко време в първите сеизмични проучвания по Метода на пречупените вълни в Ломско. През същата година е командирован за продължително време в Геофизичната група на Варненската българо-съветска експедиция във връзка със започнатите нефтени проучвания в приморската част на Северна България.

Той работи с руски специалисти като оператор на сеизмична станция и като интерпретатор на материалите от приложения за пръв път у нас метод на отразените сеизмични вълни. Участва активно в подробното изучаване на строежа на Тюленовското нефтено находище открито през 1951 г. През този период участва най-активно и в изследването на солното тяло край Провадия с приложение на гравиметричния комплекс, гравиметрова и торзионна снимка.

От 1954 г. Цв. Велчев е ръководител на нефтено-геофизичната група на Варненската експедиция. Под негово ръководство се формира силен геофизичен колектив, който в последващите години изигра важна роля за развитието на българската проучвателна геофизика. Освен сеизмични изследвания, този колектив започва гравиметрични и магнитни изследвания, електропроучване с метода ВЕС за нуждите на нефтотърсенето. Създава се лаборатория за изучаване физическите свойства на скалите за нуждите на полевата геофизика. Разгръщат се коратажните изследвания.

През 1957 г. Цв. Велчев преминава на работа в Главно управление по геология като ръководител на Геофизичния отдел към него. Това е период, когато пред българската геофизика и геология се поставят все по-отговорни задачи във връзка с проучването на минералните ресурси на страната за нуждите на интензивно развиващата се промишленост.

Под ръководството на Цв. Велчев Геофизичният отдел осъществява значителни гравиметрични и магнитни проучвания и комплекс от рудно-геофизични изследвания в разни райони на страната. Към проучвателните предприятия в София, Бургас и Асеновград се обособяват геофизични групи, които по-късно стават самостоятелни експедиции. От 1958-59 г. варненската геофизична група, вече приобщена към Главно управление по геология, разгръща комплексно-търсещи нефтено-геофизични работи на територията на цяла Северна България. Един от

идеолозите на тези изследвания е Цв. Велчев. Въз основа на тях не закъсняват и първите значителни резултати за приложната геология и геофизика. В началото на 60-те години е открито Гигенското, а след това и Долнодъбнишкото нефтено и Чиренското газово находище. За лични заслуги в тези постижения Цв. Велчев става носител на престижното тогава държавно отличие — лауреат на Димитровска награда, както и на други държавни и ведомствени отличия.

През 1968-73 г. Цв. Велчев е представител на България като експерт в отдела на СИБ по нефтена и газова промишленост в Москва. През този период той допринася много за установяване на делови и научни контакти с изтъкнати геолози и геофизици и за издигане авторитета на българската геофизика.

След завършването си в България Цв. Велчев е назначен за консултант по Нефтена геофизика в Министерството на Химията и Металургията и Комитета по геология до пенсионирането си.

Освен като организатор на българската проучвателна геофизика Цв. Велчев има значителни научни приноси в областта на геофизичните изследвания у нас. Те са отразени в десетки трудове, публикувани в авторитетни научни издания у нас и в чужбина. Основните от тези приноси са:

- Създаване на първия геофизичен модел за дълбочинния строеж на фундамента и границата на Мохорвичич на Мизийската платформа по профила Макреш — Черно море по сеизмични и гравиметрични данни;

- Изучаване на солното тяло край Провадия по гравиметрични изследвания;

- Създаване на първия геофизичен модел за блоковия строеж на територията на България;

- Обосноваване идеите за връзката на късноалпийския магматизъм в Югоизточна България с дълбочинния строеж;

- Изучаване дълбочинния строеж на територията на Родопския масив;

- Участие в реализирането на Балканския сеизмичен проект и създаването на една от първите карти на границата Мохо в България;

- Изучаване на геоложкия строеж на българския Черноморски шелф по геофизични данни (първи публикации);

- Изучаване физическите свойства на скалите.

Съществени са приносите на Цв. Велчев при комплексното геофизично проучване на Софийската земетръсна зона и обособяване на концепцията за сеизмотектонските особености на тази зона и Западното Средногорие, както и приносът му към съставянето и редактирането на гравиметричната и геомагнитната карта на България в М 1 : 200 000.

В дните на 80-годишнината на изтъкнатия български геофизик Цветко Велчев българската геофизична и геоложка общественост, неговите съратници и приятели му поднасят най-искрени пожелания за здраве, дълголетие и непреставаша творческа активност.

Иван Петков, Христо Дачев, Райо Димитров